

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน กับความทันสมัยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการวัดตัวแปรเพียงครั้งเดียว (One - Shot Descriptive Study) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

ประชากร

ประชากรที่ศึกษาได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นเวลาดั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จนถึงวันที่เก็บข้อมูล และมีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จากสถิติจำนวนประชากรในกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2538 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 5,570,743 คน เป็นชาย 2,745,431 คน หญิง 2,825,312 คน

กรุงเทพมหานคร แบ่งเขตการปกครองเป็น 38 เขต มีพื้นที่ 1,568,373 ตารางกิโลเมตร

กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดจำนวนตัวอย่างโดยใช้วิธีเปิดตารางสำเร็จ จากจำนวนประชากร 5,570,743 คน ต้องการความเชื่อมั่นประมาณ 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% จำนวนตัวอย่างที่ใช้คือ 400 ราย (Taro Yamane อังโน วิเชียร เกตุสิงห์ , 2534 : 29)

วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างไว้เขตละ 11 คน 38 เขต รวมกลุ่มตัวอย่าง 418 คน เพื่อให้มีการกระจายทั่วกรุงเทพฯ และได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายและหญิง จำนวนเท่า ๆ กันกลุ่มละ 209 คน ต่อจากนั้นใช้วิธีเก็บข้อมูลโดยบังเอิญ (Accidental Sampling) คือการแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนทั่วไปในเขตต่าง ๆ ตาม บ้าน ร้านค้า ตลาด ป้ายรถเมล์ สถานที่ทำงาน สถานที่ราชการ ทั่วไป จนได้จำนวนตัวอย่างครบตามต้องการ

ตัวแปรในการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1	:	ลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน
ตัวแปรอิสระ	:	ลักษณะทางประชากร
ตัวแปรตาม	:	พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน
สมมติฐานข้อที่ 2	:	ลักษณะทางประชากร มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย
ตัวแปรอิสระ	:	ลักษณะทางประชากร
ตัวแปรตาม	:	ความทันสมัย
สมมติฐานข้อที่ 3	:	พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย
ตัวแปรอิสระ	:	พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน
ตัวแปรตาม	:	ความทันสมัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาการสร้างแบบสอบถามอย่างละเอียด แบบที่สร้างขึ้นนี้เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close-ended form) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended form) โดยแบ่งโครงสร้างแบบสอบถามเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน จำนวน 12 ข้อ ได้แก่คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน จากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และนิตยสาร

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามที่เป็นแบบสอบถามความทันสมัยระดับบุคคล จำนวน 24 ข้อ ได้แก่ คำถามที่วัดตัวแปร ในด้านความรู้ทางการเมือง , ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น

การวัดความรู้ทางการเมือง	จำนวน	8	ข้อ
การวัดความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา	จำนวน	8	ข้อ
การวัดความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น	จำนวน	8	ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง จำนวน 1 ข้อ

การทดสอบเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครทั่วไปจำนวน 20 คน เพื่อทดสอบว่า คำถามแต่ละข้อ แต่ละตอนในแบบสอบถามสามารถสื่อความหมายตรงตามที่ผู้วิจัยต้องการหรือไม่ และคำถามเหมาะสมหรือไม่ ยากหรือง่าย ต้องทำความเข้าใจหรือไม่ มีความเชื่อถือได้หรือไม่

การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

ในส่วนของคำถามวัดความรู้ทางด้านการเมือง ใช้วิธีการสอบถามครั้งเดียวและวัดผลการทดสอบมาคำนวณหา ความเชื่อถือได้ โดยวิธีการทดสอบของ Kuder Richardson สำหรับแบบสอบถามที่มีการให้คะแนนแต่ละข้อเป็นแบบ 0,1 ใช้สูตรดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์ , 2534 : 115)

$$KR_{21} = r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\bar{X}(k - \bar{X})}{kS^2} \right)$$

เมื่อ k คือ จำนวนข้อ

S^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับที่ได้จากการทดสอบ

X คือ คะแนนเฉลี่ยรวมทั้งฉบับ

ผลการคำนวณหาค่าความน่าเชื่อถือได้ของแบบทดสอบความรู้ = .7121

สำหรับการทดสอบความน่าเชื่อถือ ในส่วนของความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตาและความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น ใช้วิธีการหาค่าความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์ แอลฟา ของ Cronbach สำหรับแบบทดสอบชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ใช้สูตรดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์ , 2534 : 115)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum V_i}{V_t} \right)$$

- เมื่อ k คือ จำนวนข้อ
 V_i คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 V_t คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

ผลการคำนวณหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบวัดความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา(8ข้อ)= .5693

ผลการคำนวณหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบวัดความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น(8ข้อ)=.7391

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์ในการวัดตัวแปรไว้ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน วัดจากความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน X ระยะเวลาที่เปิดรับ

คะแนนความบ่อยครั้งของการเปิดรับข่าวสารทางวิทยุ ให้คะแนนดังนี้

สัปดาห์ละ 5-7 วัน	=	3 คะแนน
สัปดาห์ละ 1-4 วัน	=	2 คะแนน
น้อยกว่าสัปดาห์ละ 1 วัน	=	1 คะแนน
ไม่เคยฟังเลย	=	0 คะแนน

คะแนนความบ่อยครั้งของการเปิดรับข่าวสารทางโทรทัศน์ ให้คะแนนดังนี้

สัปดาห์ละ 5-7 วัน	=	3 คะแนน
สัปดาห์ละ 1-4 วัน	=	2 คะแนน
น้อยกว่าสัปดาห์ละ 1 วัน	=	1 คะแนน
ไม่เคยชมเลย	=	0 คะแนน

คะแนนความบ่อยครั้งของการเปิดรับข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ ให้คะแนนดังนี้

สัปดาห์ละ 5-7 วัน	=	3 คะแนน
สัปดาห์ละ 1-4 วัน	=	2 คะแนน
น้อยกว่าสัปดาห์ละ 1 วัน	=	1 คะแนน
ไม่เคยอ่านเลย	=	0 คะแนน

คะแนนความบ่อยครั้งของการเปิดรับข่าวสารของทางนิตยสาร ให้คะแนนดังนี้

เดือนละ 4 ครั้งขึ้นไป	=	3 คะแนน
เดือนละ 1-3 ครั้ง	=	2 คะแนน
น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง	=	1 คะแนน
ไม่เคยอ่านเลย	=	0 คะแนน

คะแนนระยะเวลาในการฟังวิทยุต่อวัน ให้คะแนนดังนี้

มากกว่า 4 ชั่วโมง	=	4 คะแนน
3-4 ชั่วโมง	=	3 คะแนน
1-2 ชั่วโมง	=	2 คะแนน
น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	=	1 คะแนน

คะแนนระยะเวลาในการดูโทรทัศน์ต่อวัน ให้คะแนนดังนี้

มากกว่า 4 ชั่วโมง	=	4 คะแนน
3-4 ชั่วโมง	=	3 คะแนน
1-2 ชั่วโมง	=	2 คะแนน
น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	=	1 คะแนน

คะแนนระยะเวลาในการอ่านหนังสือพิมพ์ต่อวัน ให้คะแนนดังนี้

มากกว่า 1 ชั่วโมง	=	4 คะแนน
40 นาที - 1 ชั่วโมง	=	3 คะแนน
20 - 40 นาที	=	2 คะแนน
น้อยกว่า 20 นาที	=	1 คะแนน

คะแนนระยะเวลาในการอ่านนิตยสารต่อครั้ง ให้คะแนนดังนี้

มากกว่า 1 ชั่วโมง	=	4 คะแนน
40 นาที - 1 ชั่วโมง	=	3 คะแนน
20 - 40 นาที	=	2 คะแนน
น้อยกว่า 20 นาที	=	1 คะแนน

เกณฑ์การจัดระดับคะแนนเป็น 3 ระดับในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อแต่ละสื่อ ดังนี้

การเปิดรับข่าวสารในระดับต่ำ	0.00 - 4.00
การเปิดรับข่าวสารในระดับปานกลาง	4.01 - 8.00
การเปิดรับข่าวสารในระดับสูง	8.01 - 12.00

2. ประเภทของเนื้อหาข่าวสาร

คะแนนความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทของเนื้อหาข่าวสารจากสื่อวิทยุ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ โดยมีการให้คะแนนดังนี้

สัปดาห์ละ 5-7 วัน	=	3 คะแนน
สัปดาห์ละ 1-4 วัน	=	2 คะแนน
น้อยกว่าสัปดาห์ละ 1 วัน	=	1 คะแนน
ไม่เคยฟังเลย	=	0 คะแนน

คะแนนความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหาของข่าวสารจากนิตยสาร โดยมีการให้คะแนนดังนี้

เดือนละ 4 ครั้งขึ้นไป	=	3 คะแนน
เดือนละ 1-2 ครั้ง	=	2 คะแนน
น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง	=	1 คะแนน
ไม่เคยฟังเลย	=	0 คะแนน

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนน จัดเป็น 3 กลุ่ม ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อแต่ละสื่อ ดังนี้

การเปิดรับข่าวสารในระดับต่ำ	0.00-1.00
การเปิดรับข่าวสารในระดับปานกลาง	1.01-2.00
การเปิดรับข่าวสารในระดับสูง	2.01-3.00

3. ความรู้ทางด้านการเมือง วัดจากการตอบแบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 8 ข้อ โดยให้คะแนนดังนี้

ตอบถูก	=	1 คะแนน
ตอบผิด	=	0 คะแนน

สำหรับเกณฑ์การให้ค่าคะแนนเพื่อจัดแบ่งความรู้เป็น 3 ระดับ โดยคิดเป็นร้อยละดังนี้

ความรู้ในระดับต่ำ	ต่ำกว่า ร้อยละ 60
ความรู้ในระดับปานกลาง	ร้อยละ 60 - 79.99
ความรู้ในระดับสูง	ตั้งแต่ ร้อยละ 80 ขึ้นไป

4. ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา วัดจากการตอบแบบสอบถาม การให้คะแนนเป็นแบบประเมินค่า โดยใช้มาตราวัดแบบ Rating Scale ประกอบด้วยคำถาม 8 ข้อ โดยให้คะแนนดังนี้

1 คะแนน	คือ	มีความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตาต่ำ
2 คะแนน	คือ	มีความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตาปานกลาง
3 คะแนน	คือ	มีความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตาสูง

เกณฑ์การจัดระดับค่าคะแนนเป็น 3 ระดับ โดยคิดเป็นร้อยละดังนี้

มีความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตาต่ำ	ต่ำกว่า ร้อยละ 60
มีความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตาปานกลาง	ร้อยละ 60 - 79.99
มีความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตาสูง	ตั้งแต่ ร้อยละ 80 ขึ้นไป

5. ความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น วัดจากการตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด ประกอบด้วยคำถาม 8 ข้อ โดยให้คะแนนดังนี้

1 คะแนน	คือ	มีความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น
0 คะแนน	คือ	ไม่มีความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น

สำหรับเกณฑ์การจัดระดับคะแนนจะจัดเป็น 3 ระดับ โดยคิดเป็นร้อยละดังนี้

มีความเข้าใจบทบาทผู้อื่นต่ำ	ต่ำกว่า ร้อยละ 60
มีความเข้าใจบทบาทผู้อื่นปานกลาง	ร้อยละ 60 - 79.99
มีความเข้าใจบทบาทผู้อื่นสูง	ตั้งแต่ ร้อยละ 80 ขึ้นไป

6. การวัดความทันสมัย โดยการเอาค่าคะแนนตัวแปรด้านการวัดความรู้ทางด้านการเมือง การวัดความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา และความเข้าใจบทบาทผู้อื่น ที่แยกจากกัน นำมาคำนวณค่าทางสถิติ โดยแปลคะแนนให้มีฐานร่วมกัน หรือให้มีฐานเท่ากัน ก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ ในการทดสอบสมมติฐานต่อไป เมื่อรวมคะแนนแล้ว แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม

- กลุ่มที่อยู่ในระดับสูง	ร้อยละ 80 ขึ้นไป
- กลุ่มที่อยู่ในระดับปานกลาง	ร้อยละ 60 - 79.99
- กลุ่มที่อยู่ในระดับต่ำ	ต่ำกว่า ร้อยละ 60

7. การวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการวัดจากการตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม 1 ข้อ โดยให้คะแนนดังนี้

1 คะแนน	คือ	มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง
0 คะแนน	คือ	ไม่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

เมื่อทำการสัมภาษณ์สิ้นสุดลงแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและความเรียบร้อยของแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด

การประมวลผลข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย ก็ลงรหัส (Coding) จากนั้นบันทึกลงแผ่นดิสก์ และนำไปประมวลผลข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อคำนวณหาสถิติที่ต้องการ

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน ความทันสมัยระดับบุคคล ความรู้ทางด้านการเมือง , ความเชื่อเรื่องโชคลาง และ ความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น และการมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ (Frequency Distrubution) และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ของลักษณะทางประชากร กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน , ลักษณะทางประชากรกับความทันสมัย และพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนกับความทันสมัย โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ การหาค่าความสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และในการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ใช้ t - test หรือ ANOVA แล้วแต่กรณี ในกรณีใช้ ANOVA ถ้ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้ Scheffe ทดสอบคู่ที่แตกต่างต่อไป